

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2018
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1.

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. *Εθνικές γαίες*
- β. *Πεδινοί*
- γ. *Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (Ε.Α.Π.)*

Μονάδες 15

A2.

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι σωστό, ή τη λέξη **Λάθος**, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι λανθασμένο:

- α. Μόνο προς το τέλος του 19ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία ακολούθησε ανοδική πορεία.
- β. Η εμφάνιση σημαντικών βιομηχανικών μονάδων στην Ελλάδα έγινε γύρω στα 1870.
- γ. Η οργάνωση των κομμάτων στην Ελλάδα ήταν εμφανής μόνο στο επίπεδο ηγεσίας, κατά το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα.
- δ. Οι Εκλεκτικοί υποστήριζαν την ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού και τον εκσυγχρονισμό της χώρας.
- ε. Με τη συνθήκη του Νείγυ (Νοέμβριος 1919) μετακινήθηκαν για πρώτη φορά πρόσφυγες από τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα.

Μονάδες 10

- B1.** Πώς κάλυψε η Ελλάδα το κόστος της συμμετοχής της στις πολεμικές αναμετρήσεις από το 1917 μέχρι το 1920;

Μονάδες 10

B2.

- α. Ποια ήταν τα αίτια του διωγμού των Ελλήνων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1914; (μονάδες 7)
- β. Ποιες μορφές έλαβε η καταπίεση των Ελλήνων κατά τη διάρκεια του διωγμού αυτού; (μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1.

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α.** Ποια ήταν η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων έναντι των επαναστατών του Θερίσου; (μονάδες 13)
- β.** Ποιες ήταν οι ενέργειες των Μεγάλων Δυνάμεων έως το τέλος του κινήματος του Θερίσου; (μονάδες 12)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι διπλωματικοί εκπρόσωποι, εξάλλου, των προστάτιδων Δυνάμεων, υπεύθυνοι για τη δράση των αντιπροσωπευτικών ευρωπαϊκών αγηγμάτων στη Μεγαλόνησο, παρά την κοινή επιθυμία τους –με προεξάρχοντες τον Άγγλο και το Ρώσο πρόξενο– να αντιδράσουν άμεσα στην επαναστατική πρόκληση, ήταν φυσικό τελικά να εμπλακούν σε εγγενείς δυσχέρειες, σε διαφωνίες και σε αντιφατικές πιέσεις. Η αντιγνωμία γύρω από τον καθορισμό των μέσων και των μεθόδων για την καταστολή του κινήματος, η ανεπάρκεια των διεθνών στρατευμάτων σε αριθμό ανδρών –1.800 αρχικά, 3.000 αργότερα, μετά την άφιξη των ενισχύσεων– και σε πολεμικά μέσα, αλλά και η διστακτικότητα των δημοκρατικών κυβερνήσεων του Λονδίνου, της Ρώμης και των Παρισίων να λάβουν μέτρα ικανά να προκαλέσουν αιματοχυσία και να εξεγείρουν την κοινή γνώμη, αποτέλεσαν βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες στην ανάληψη αποτελεσματικών στρατιωτικών επιχειρήσεων εναντίον των επαναστατών.

Κ. Σβολόπουλος, «Η Κρητική Πολιτεία από το 1899 ως το 1909», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. ΙΔ΄, *Νεώτερος Ελληνισμός από το 1881 ως το 1913*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, σ. 211.

Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στη νέα κατάσταση δεν υπήρξε αρχικά ενιαία, δεδομένου ότι οι εξελίξεις στο διεθνές σκηνικό βάθαιναν ολοένα και περισσότερο τις αντιθέσεις εντός του άλλοτε «ευρωπαϊκού κονσέρτου»*, καθώς η ανθρωπότητα βιάζε αργά αλλά σταθερά προς την πρώτη παγκόσμια σύρραξη του 20ού αιώνα. Υπήρξε εν τούτοις τελικά μεταξύ τους ένας κοινός παρονομαστής, που συνίστατο στη διαπίστωση ότι ο αρχικός βασικός λόγος της επιλογής του Ύπατου Αρμοστή, ως ενός προσώπου ευρείας λαϊκής αποδοχής, που θα λειτουργούσε σαν κυματοθραύστης προκειμένου να διατηρηθεί το status quo**, είχε πλέον εκλείψει. Από τη στιγμή που εδραιώθηκε αυτή η πεποίθηση, οι ημέρες παραμονής του Γεωργίου στην ύπατη αρμοστέα ήταν μετρημένες. Οι απευθείας επαφές των προξένων με τους επαναστάτες, που αρχικά είχαν αντιμετωπιστεί ως «ένοπλες συμμορίες», και η ουσιαστική αποδοχή του αιτήματος να συσταθεί ειδική εξεταστική επιτροπή, προκειμένου να προτείνει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, σηματοδότησαν την ουσιαστική αυτή στροφή της ευρωπαϊκής πολιτικής.

* ευρωπαϊκό κονσέρτο: άτυπη συνεργασία ευρωπαϊκών κρατών για επίλυση κρίσεων κατά τον 19ο αι.

** status quo: η υπάρχουσα κατάσταση.

Λ. Καλλιβρετάκης, «Κρήτη 1871-1913. Το τέλος της Οθωμανικής κυριαρχίας», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τόμ. 5, εκδ. Τα Νέα-Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 340.

Μονάδες 25

Δ1.

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να απαντήσετε στα εξής ερωτήματα:

- α. Ποιοι είναι οι λόγοι που στα τέλη της δεκαετίας του 1850 οδήγησαν σε μια συνολική δυσαρέσκεια εναντίον του βασιλιά Όθωνα; (μονάδες 10)
- β. Με ποια αιτήματα συνδέεται αυτή η δυσαρέσκεια; (μονάδες 8)
- γ. Πώς και από ποιους εκφράζεται; (μονάδες 7)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Πρώτον, ο Όθων σε γενικές γραμμές είχε εξουτελίσει το συνταγματικό πολίτευμα, κυβερνώντας ουσιαστικά ως απόλυτος μονάρχης επικεφαλής μιας φιλοβασιλικής φατρίας δουλοπρεπών πολιτικών. Η αντίδραση σε αυτή τη χειραγώγηση του πολιτικού συστήματος εντεινόταν ολοένα, ιδίως από τους νεότερους και με πανεπιστημιακές σπουδές πολιτικούς, των οποίων οι πολιτικές τάσεις ήταν πιο φιλελεύθερες και δημοκρατικές. Δεύτερον, η αρχική αντίδραση του Όθωνα στην κήρυξη του αγώνα για την ενοποίηση της Ιταλίας το 1859 υπονόμωσε τη δημοτικότητά του στο ευρύ κοινό και προσέφερε στους αντιπάλους του τροφή για να υποδαυλίζουν τη δυσαρέσκεια εναντίον του. Ο λαός γενικά υποστήριζε τον ιταλικό αγώνα, βλέποντας σε αυτόν να αντανακλώνται τα δικά του αλυτρωτικά όνειρα. Ο Όθων αντίθετα υποστήριζε ανοιχτά την Αυστρία στην προσπάθειά της να καταστείλει την εξέγερση των Ιταλών. Τρίτον, πολλοί Έλληνες, βλέποντας την υποστήριξη που προσέφεραν η Μ. Βρετανία και η Γαλλία στους Ιταλούς επαναστάτες, θεώρησαν ότι η αιτία για την οποία οι δυτικές μεγάλες δυνάμεις εξακολουθούσαν να μη βλέπουν ευνοϊκά τον ελληνικό εθνικιστικό αγώνα ήταν ο Όθων. Τέταρτον, το ζήτημα της διαδοχής εξακολουθούσε να ταλανίζει* τον Όθωνα. Το βασιλικό ζεύγος παρέμενε άτεκνο και έτσι, σε περίπτωση θανάτου του, ο θρόνος θα περνούσε σε κάποιον από τους αδελφούς του, που όλοι τους αρνιόνταν να βαπτιστούν ορθόδοξοι και ως εκ τούτου δήλωναν ανοιχτά ότι θα αποποιούνταν και τον θρόνο. Ο Όθων εξακολουθούσε να αρνείται να αποκαλύψει ποιον θα όριζε διάδοχό του, κι έτσι το ζήτημα της διαδοχής μείωνε τη δημοτικότητά του τόσο στον ελληνικό λαό όσο και στη ρωσική κυβέρνηση, που ανησυχούσε ότι η απουσία ορθόδοξου διαδόχου θα είχε σοβαρό αντίκτυπο στη θέση της Ρωσίας στην περιοχή.

* ταλανίζει: βασανίζει.

Th. W. Gallant, *Νεότερη Ελλάδα, Από τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, μτφρ. Γ. Σκαρβέλη, εκδ. Πεδίο, Αθήνα 2017, σ. 130-131.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Οι διάφορες ιδεολογικές θέσεις, τα πολιτικά προγράμματα και τα κοινωνικοοικονομικά συμφέροντα συνέκλιναν λοιπόν σε μια σειρά μέτρα, από τα οποία οι αντιπολιτευόμενοι προσδοκούσαν μια εκ βάθρων αλλαγή του πολιτικού συστήματος: ελεύθερες εκλογές, γενικό εξοπλισμό ή σχηματισμό εθνοφυλακής, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, δημόσιες επενδύσεις υποδομής, λιτότητα και μια λιγότερο περίπλοκη διοίκηση –συνθήματα που ακούγονταν παντού όπου εκδηλωνόταν δυσαρέσκεια. Χαρακτηριστικό για την κατάσταση και τον πολιτικό λόγο εκείνων των ετών είναι το γεγονός ότι το αίτημα για σεβασμό του ισχύοντος συντάγματος θεωρούνταν επαναστατικό σύνθημα!

G. Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, τόμ. Α΄, μτφρ. Θ. Παρασκευόπουλος, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2004, σ. 356.

Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το αντιπολιτευτικό ρεύμα συνεχώς μεγάλωνε και η κατάσταση στην Αθήνα και στις επαρχίες ήταν εκρηκτική. Η δυσαρέσκεια γινόταν αισθητή και στους κόλπους του στρατού και κυρίως των αξιωματικών. [...] Σύντομα όμως άρχισαν πάλι να εκδηλώνονται αντιδυναστικές ενέργειες στην πρωτεύουσα και στις επαρχίες (Ναύπλιο, Τρίπολη, Άργος, Μεσσηνία, Λακωνία). [...] Εν τω μεταξύ η δράση των αντικαθεστωτικών μεγάλωνε και, ενώ όλα έδειχναν ότι η επανάσταση πλησίαζε, οι Βασιλείς αναχώρησαν για περιοδεία στις επαρχίες, όπου πίστευαν ότι είχαν ισχυρά ερείσματα*, ελπίζοντας έτσι να εξουδετερώσουν τις συνωμοτικές ενέργειες. Μετά την αναχώρηση του Όθωνα από την πρωτεύουσα, οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες. Ο Ζαΐμης, ο Βούλγαρης, ο Δεληγιώργης, ο Κουμουνδούρος κ.ά., στις 11 Οκτωβρίου, με ψήφισμα, ανήγγειλαν στον ελληνικό λαό την κατάργηση της Βασιλείας. Κατέλαβαν τα Ανάκτορα, την Αστυνομία και το Πανεπιστήμιο, ενώ σχηματίστηκε προσωρινή κυβέρνηση.

* ερείσματα: στηρίγματα.

Λίνα Λούβη, «Το ελληνικό κράτος 1833-1871», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τόμ. 4, Τα Νέα-Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 22-23.

Μονάδες 25

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17:00.

**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**